

## საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

### სკოპინგის დასკვნა № 45

თარიღი: 01.10.2021

#### საერთო მონაცემები:

**საქმიანობის დასახელება:** ფეროშენადნობების საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების შეცვლისა და საწარმოში დამატებითი ტექნოლოგიური ხაზის (აგლომერაციის საწარმოს და ინდუქციური ღუმელების) მოწყობა და ექსპლუატაცია;

**საქმიანობის განმახორციელებელის დასახელება და მისამართი:** შპს „ფერო ელოის ფროდაქშენი“, ქ. რუსთავი, ფიროსმანის ქ. 3-2;

**საქმიანობის განხორციელების ადგილი:** ქ. რუსთავი, მარის არხის III დასახლება;

**განაცხადის შემოსვლის თარიღი:** 24.05.2021;

**მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ:** ფიზიკური პირი გიული დარციმელია.

#### ძირითადი საპროექტო მონაცემები

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში შპს „ფერო ელოის ფროდაქშენის“ მიერ წარმოდგენილია ქ. რუსთავში, მარის არხის III დასახლებაში ფეროშენადნობების საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების შეცვლისა და საწარმოში დამატებითი ტექნოლოგიური ხაზის (აგლომერაციის საწარმოს და ინდუქციური ღუმელების) მოწყობისა და ექსპლუატაციის სკოპინგის ანგარიში.

შპს „ნიკა 2004“-ზე 2010 წლის 22 ივლისს ფეროშენადნობების წარმოებაზე გაცემულია N45 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა, აღნიშნულის საფუძველზე, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2018 წლის 16 აგვისტოს №2-689 ბრძანებით, გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის 48-ე მუხლის მე-4 ნაწილის შესაბამისად გაიცა გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება. საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2018 წლის 3 ოქტომბრის N 2-803 ბრძანებით შპს „ნიკა 2004“-ზე გაცემული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება გადაეცა შპს „კავკასუს მეტალ გრუპი-სიემჯის“, ხოლო მინისტრის 2019 წლის 15 ივლისის N2-663 ბრძანებით შპს „კავკასუს მეტალ გრუპი-სიემჯიზე“ გაცემული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება კვლავ შპს „ნიკა 2004“-ს გადაეცა. შპს „ფერო ელოის ფროდაქშენი“ წარმოადგენს შპს „ნიკა 2004“-ს სამართალმემკვიდრეს და გააჩნიათ ერთიდაიგივე საიდენტიფიკაციო კოდი (216302150).

წარმოდგენილი სკოპინგის დოკუმენტაციის მიხედვით, საპროექტო ტერიტორია მდებარეობს ქ. რუსთავში (მარის არხის III დასახლება), არსებული საწარმოს მთლიანი ფართობია 12206 კვ. მ (ს/კ 02.07.02.516). ტერიტორიის GPS კოორდინატებია: X=504520; Y=4595700. უახლოესი საცხოვრებელი სახლი საწარმოდან მდებარეობს 110 მეტრში, 60 მეტრში გაედინება მარიინის არხი. დასავლეთის მხრიდან საწარმოს უშუალოდ ესაზღვრება საავტომობილო გზა. საწარმოდან 60 მეტრში შპს „თეიმურაზ ჯანგულაშვილი და კომპანია“ მიერ დაგეგმილია ცემენტის წარმოების ქარხნის მშენებლობა, საწარმო

ტერიტორიიდან 100 მეტრში მდებარეობს შპს „ჰაიდელბერგცემენტ ჯორჯიას“ მიწის ნაკვეთი, მისგან 100 მეტრში ჩრდილო-დასავლეთის მხრიდან შპს „ინდუსტრია კირის“ კირის წარმოების ქარხანა, დასავლეთის მხრიდან ესაზღვრება შპს „ჯეოფერომეტალის“ ფეროშენადნობების წარმოების ღუმელები. ჩრდილო აღმოსავლეთის მხრიდან მდებარეობს შპს „მაქს იმპორტის“ ცემენტის წარმოების ქარხანა.

შპს „ფერო ელოის ფროდაქშენის“ საწარმოს ტერიტორიაზე ფუნქციონირებს ორი იდენტური ფეროშენადნობების ნადნობის ღუმელი, რომელთა ჯამური წარმადობაა 24 ტ/დღე-ღამეში, ანუ წლიური 7920 ტონა ფეროშენადნობების წარმოება. საწარმოში ასევე მიმდინარეობს ერთი 23 ტ/დღე-ღამეში წარმადობის ღუმელის მონტაჟი, რომლის წლიური წარმადობა ტოლი იქნება 7590 ტონა. შესაბამისად საწარმოს დღიური ჯამური წარმადობა იქნება 47 ტ/დღე-ღამეში - 15510 ტ/წელ. ზემოაღნიშნული ღუმელების ფუნქციონირებაზე საწარმოს გააჩნია შესაბამისი გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება.

შპს „ფერო ელოის ფროდაქშენს“ დაგეგმილი აქვს აგლომერაციის საწარმოს მოწყობა. აგლომერაცია წარმოადგენს ფეროშენადნობთა ქარხნის ექსპლუატაციის ტექნიკური ხაზის გაგრძელებას, შესაბამისად, კომპანიამ გადაწყვიტა მეტალურგიულ (ფეროშენადნობთა) საწარმოში ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება, რაც ითვალისწინებს აგლომერაციის საწარმოს მოწყობას ფეროშენადნობთა ქარხნის ტერიტორიაზე არსებულ დახურულ შენობაში. საპროექტო ცვლილებების შესაბამისად, აგლომერაციის წარმოების მაქსიმალური საპროექტო სიმძლავრე შეადგენს დღეში 135 ტონას, ხოლო წელიწადში 44550 ტონას, რომლის წარმოებისათვის მოწყობილი იქნება 15 შეცხოების 15 თეფში.

საწარმოში ასევე დაიგეგმა ინდუსტრიური ღუმელების მონტაჟი (ორი ღუმელი, რომლების მონაცვლეობით მუშაობენ, როცა მუშაობს ერთი, მეორე სარემონტო რეჟიმში), რომელშიც წლიურად ნაწარმოები იქნება – 4800 ტ/წელ ნადნობი 4800 საათის განმავლობაში.

საწარმოში ასევე გათვალისწინებულია სველი მტვერდამჭერის სისტემების (სკრუბერების) შეცვლა სახელოებიანი მტვერდამჭერი სისტემით.

საპროექტო ტერიტორია მოიცავს აგლომერაციის საწარმოს, ნედლეულის განთავსების მოედანს და მზა პროდუქციის განთავსებისთვის განკუთვნილ, დახურულ სასაწყობე მეურნეობას. საწარმოში დაგეგმილია შემდეგი დანადგარების განთავსება: მანგანუმის ასპირაციული მტვერის მიმღები საწყობი; ხიდური ამწე (არსებული); ამრევი 1 ცალი; აგლომერატის შესაცხოზი ე.წ. „ცხაურებიანი ტაფა“ - 15 ცალი; „ცხაურებიანი ტაფის“ სადგამი - 15 ცალი; გამწოვი ვენტილატორი; გამწოვი მილი, დიამეტრი - 800 მმ, სიმაღლე - 12 მ; სველი მტვერდამჭერი სისტემა; მზა პროდუქციის მიმღები ორმო.

აგლომერაციის წარმოება საბოლოო პროდუქტის მისაღებად გაივლის შემდეგ საწარმოო ციკლს: საამქროს შენობაში განთავსებული მიმღები საწყობიდან წვრილფრაქციული მანგანუმის მადანი დამტვირთავით მიეწოდება ამრევს. ამრევში მოხდება წვრილფრაქციული კოქსისა და წილის მიწოდება. ამრევში აღნიშნული ნედლეულის გადარევის პროცესი გაგრძელდება დაახლოებით 10- 15 წუთის განმავლობაში. „ცხაურებიანი ტაფებზე“, ქვედა ფენის დახშობის თავიდან ასაცილებლად, თავდაპირველად, ერთგვარი საფენის სახით 30-35 მმ. სისქეზე დაიყრება 15-20 მმ. ფრაქციის აგლომერატის ფოროვანი მასა. ამის შემდეგ ამრევიდან შეზავებული სააგლომერაციო კაზმი გადმოიტვირთება „ცხაურებიანი ტაფებზე“ დაახლოებით 200-350 მმ. სიმაღლის ფენის

სახით, ხიდურა ამწის მეშვეობით დაიდგმება სპეციალურ დგარებზე. ამის შემდეგ, მოხდება მისი აალება-ანთება. ანთებისთანავე ჩაირთვება გამწოვი ვენტილატორები, რომლის საშუალებით ნამწვი აირები კაზმის ზემოდან, მთლიანი ფენების გავლით გაიწოვება მტვერდამჭერ სისტემაში, რომელიც აღჭურვილია სველი ფილტრაციის სისტემით და შემდეგ გაფრქვევის მილით. წვის ზონაში ტემპერატურა 1300 გრადუსამდე იქნება. როდესაც წვის ზონა საფენს მიუახლოვდება, გამავალი აირების ტემპერატურა 350-400 °C მიაღწევს. შეცხოვის პროცესი იმ სითბოს ხარჯზე წარიმართება, რომელიც კაზმში არსებული კოქსის წვის შედეგად გამოიყოფა. შეცხოვის პროცესი (რომელიც გაგრძელდება 2 სთ-მდე) დასრულდება, როდესაც წვისა და კაზმის შეცხოვის ზონა ბოლო ფენას მიაღწევს. შეცხოვის პროცესის დასრულების შემდეგ, ხიდურა ამწის დახმარებით „ტაფა“ მოიხსნება სადგარიდან და მოხდება აგლომერატის ჩამოცლა მზა პროდუქციის მიმღებ ორმოში. აღნიშნულიდან ავტომატურად დახმარებით განხორციელდება ტრანსპორტირება მზა პროდუქციის დახურულ სასაწყობე შენობაში (აგლომერაციის წარმოების მიმდებარედ) შემდგომში ფეროშენადნობების წარმოების ტექნოლოგიურ პროცესში ჩართვის მიზნით. აგლომერაციისას წარმოქმნილი აირმტვერნარევის გაწმენდისათვის გათვალისწინებულია სკრუბერი - სველი მტვერდაჭერა, რომლის ეფექტურობა ტოლი იქნება არანაკლებ 80 %-ის. სველ მტვერდამჭერი სისტემისთვის წყლის ბრუნვით სისტემაში 250 მ<sup>3</sup> წყალია გათვალისწინებული, რომელსაც დანაკარგების შესავსებად დღე-ღამეში ესაჭიროება 8 მ<sup>3</sup> წყალი.

საწარმოში ასევე დაგეგმილია ინდუქციური ღუმელების მონტაჟი (ორი ღუმელი, რომლებიც მონაცვლეობით მუშაობენ, როცა მუშაობს ერთი, მეორე სარემონტო რეჟიმშია). საწარმო ნედლეულის სახით იყენებს რკინის ჯართს. ინდუქციური ღუმელი იმუშავებს 300 დღეს. აღნიშნული ღუმელები დღეში აწარმოებენ მხოლოდ ერთ დნობას 3 საათის განმავლობაში (დნობა 2 საათი, მომზადება დნობისათვის 1 საათი), რომლის დროსაც მიიღება 2.0 ტ ნადნობი, შესაბამისად ღუმელის სამუშაო საათების რაოდენობა წლიურად იქნება 4800 საათი, ხოლო გამოშვებული ნადნობის რაოდენობა 4800 ტ.

ფოლადისა და თუჯის სხმულების წარმოებაში შედის: სადნობი, საჩამომსხმელო, საყალიბე უბნები. სადნობ უბანზე დნობა წარმოებს ინდუქციურ ღუმელებში, სადნობი სარტყლის გასაგრძელებლად გამოიყენება წყალი, რომელიც ჩართულია ბრუნვით სისტემაში (ტუმბოს წარმადობა 15 მ<sup>3</sup>/სთ). ჩამოსხმული ლითონი ხიდური ამწეს და ციხვის მეშვეობით მიეწოდება საყალიბე უბანს და ხდება მზა ყალიბებში ჩასხმა. დნობის ტექნოლოგიური პროცესის დროს გამოყოფილი აირების ლოკალიზაციის მიზნით ღუმელის თავზე დამონტაჟდება ლითონკონსტრუქციის ქოლგა, საიდანაც გამოყოფილი აირმტვერნარევი მიწის ზედაპირიდან 12 მეტრის სიმაღლის მილით, რომლის დიამეტრია 0.5 მეტრი, ციკლონის გავლით, გაიფრქვევა ატმოსფეროში.

როგორც აღინიშნა საწარმოში არსებულ ღუმელებში, ნედლეულის ჩაყრისას და დნობისას წარმოქმნილი მტვრის დასაჭერად გათვალისწინებულია ასპირაციული ღონისძიებები. გამწოვი სისტემის საშუალებით მტვერი ხვდება, ღუმელებიდან გამომავალი აირმტვერნარევის დაჭერისათვის გათვალისწინებულ, ორსაფეხურიან გაწმენდ სისტემაში - I საფეხური ღერძული B3II 1300 ტიპის ციკლონი და II საფეხური სველი მტვერდაჭერა, საიდანაც 18 მეტრი სიმაღლის და 0.6 მ. დიამეტრის მილების საშუალებით გამოიტყორცნება ატმოსფეროში. როგორც აღინიშნა საწარმოში იგეგმება სველი

მტვერდამჭერის სისტემების (სკრუბერების) შეცვლა სახელოებიანი მტვერდამჭერი სისტემით.

საწარმოს ტერიტორიაზე ასევე ფუნქციონირებდა კირქვისა (ფილერი) და კლინკერის დაფქვის წისქვილი. ამ დროისთვის კირქვისა (ფილერი) და კლინკერის დაფქვის წისქვილი არ ფუნქციონირებს და მომავალში მისი ფუნქციონირება არ იგეგმება შესაბამისად მოხდა მისი დემონტაჟი.

წყალი საწარმოში გამოიყენება სასმელ-სამეურნეო, საწარმოო და სახანძრო მიზნებისათვის. სასმელ-სამეურნეო მიზნებისათვის საწარმო წყალს იღებს ადგილობრივი წყალმომარაგების სისტემიდან.

საწარმოო მიზნით წყალი გამოიყენება გაგრილების და მტვერდამჭერ სისტემაში, გაგრილების მიზნებისათვის საჭირო წყლის ბრუნვითი ხარჯი ლუმელისათვის შეადგენს 600 მ<sup>3</sup>/სთ-ს, ხოლო მბრუნავ ციკლში წყლის დანაკარგების შესავსებად გამოიყენება წყლის მოცულობა 3 მ<sup>3</sup>/სთ-ის რაოდენობით. აგლომერაციის პროცესში წარმოქმნილი აირმტვერნარევის დაჭერისათვის სველ მტვერდამჭერ სისტემაში წყალი ბრუნვით სისტემაშია და 250 მ<sup>3</sup> წყალია გათვალისწინებული, რომელსაც დანაკარგების შესავსებად დღე-ღამეში ესაჭიროება 8 მ<sup>3</sup> წყალი.

საწარმოში წამოიქმნება სამეურნეო-საყოფაცხოვრებო ჩამდინარე წყლები საოფისე შენობიდან და სანიტარული კვანძებიდან, ასევე სანიაღვრე წყლები. სამეურნეო-საყოფაცხოვრებო ჩამდინარე წყლების ჩაშვება ხორციელდება ქ. რუსთავის საკანალიზაციო სისტემაში. საწარმოო ტერიტორიიდან წარმოქმნილი სანიაღვრე წყლების დაბინძურების რისკი შეწონილი ნაწილაკებით არ არსებობს, რადგან საწარმოო პროცესი მიმდინარეობს ზემოდან დახურულ შენობაში. აღნიშნული წყლები მოხვდება ქ. რუსთავის სანიაღვრე სისტემებში.

საქმიანობის სპეციფიკიდან გამომდინარე, როგორც მოწყობის ისე ექსპლუატაციის ეტაპზე ადგილი ექნება ხმაურის, ასევე მავნე ნივთიერებათა წარმოქმნას და მათ შემდგომ გაფრქვევას ატმოსფერულ ჰაერში. მოწყობის ეტაპზე ზემოქმედების ძირითადი წყარო იქნება ტექნოლოგიური დანადგარების მოსაწყობად გამოყენებული ტექნიკა. ექსპლუატაციის ეტაპზე ატმოსფერულ ჰაერზე ზემოქმედების წყაროები იქნება: ფეროშენადნობების დნობის სამი ლუმელი; ნედლეულის დასაწყობებისა და კაზმის მომზადების უბანი; კაზმის ჩაყრა მიმდებ ბუნკერებში; ფეროშენადნობების ჩამოსხმის უბანი; წიდის დასაწყობების ორმო; აგლომერაციის ნედლეულის საწყობი; აგლომერაციის ნედლეულის ამრევი ჩაყრა; აგლომერაციის საამქროს შესაცხოხი უბანი; მზა პროდუქციის დროებითი განთავსების ორმო; ფოლადის სადნობი ინდუქციური ლუმელი; ინდუქციური ლუმელიდან ჩამოსხმა; ამონაგების მომზადების უბანი. თითოეული საწარმოო უბანი აღჭურვილი იქნება შესაბამისი გამწმენდი სისტემით. გზმ-ის ეტაპზე დეტალურად იქნება შესწავლილი ატმოსფერულ ჰაერზე ზემოქმედების საკითხები, ასევე ხმაურის გავრცელების დონეები.

საწარმოს საქმიანობის პროცესში მოსალოდნელია არასახიფათო და სახიფათო ნარჩენების წარმოქმნა. საყოფაცხოვრებო ნარჩენები განთავსდება საწარმოს ტერიტორიაზე შესაბამის კონტეინერებში და ხელშეკრულების საფუძველზე პერიოდულად გატანილი იქნება ადგილობრივი დასუფთავების სამსახურის მიერ მუნიციპალურ ნაგავსაყრელზე.

რეციკლირებადი ნარჩენები და სახიფათო ნარჩენები შემდგომი მართვის მიზნით გადაეცემა შესაბამისი უფლებამოსილების მქონე კომპანიებს. გზმ-ის ანგარიშში დეტალურად იქნება აღწერილი ნარჩენების მართვის გეგმა, რომელიც წარმოიქმნება საწარმოს ფუნქციონირებისას.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, საკვლევი რეგიონის ფარგლებში ფუნქციონირებს სხვადასხვა საწარმოები. შესაბამისად მოსალოდნელია მნიშვნელოვანი კუმულაციური ზემოქმედება, როგორც ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა ემისიების, ისე ხმაურის გავრცელების კუთხით.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების ეტაპზე ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე ზემოქმედება მოსალოდნელი არ არის. საწარმოს ექსპლუატაციის პროცესში ნიადაგის დაბინძურებას შესაძლებელია ადგილი ჰქონდეს ნარჩენების არასწორი მართვისა და სატრანსპორტო ოპერაციების დროს ნავთობპროდუქტების ავარიული დაღვრის შემთხვევაში.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, სამინისტრომ უზრუნველყო წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის, როგორც სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე, ისე ქ. რუსთავის მუნიციპალიტეტის მერიის საინფორმაციო დაფაზე განთავსება. ამასთან, სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვის შესახებ ინფორმაცია განთავსებულ იქნა ინფორმაციის გავრცელების დამკვიდრებულ ადგილებში. 2021 წლის 17 ივნისის 14:00 საათზე ქ. რუსთავის მერიის შენობაში სამინისტროს ორგანიზებით გაიმართა სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვა. განხილვას ესწრებოდნენ გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, ქ. რუსთავის მერიის, შპს „ფერო ელვის ფროდაქშენის“, არასამთავრობო ორგანიზაცია „გავიგუდეს“ წარმომადგენლები და კომპანიის კონსულტანტი. საჯარო განხილვაზე დამსწრე საზოგადოების მხრიდან დასმული კითხვები ძირითადად ეხებოდა ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებების გაფრქვევებს, დასაქმებული ადამიანების რაოდენობას და მათ სამუშაო გარემოს უსაფრთხოებას. არასამთავრობო ორგანიზაცია „გავიგუდეს“ წარმომადგენლის მხრიდან, ასევე დაისვა კითხვა უწყვეტი ინსტრუმენტული მონიტორინგის სისტემის მოწყობასთან დაკავშირებით, კომპანიის წარმომადგენლის განმარტებით ინსტრუმენტული მონიტორინგის სისტემის შესყიდვის და დამონტაჟების მიზნით მიმდინარეობს მოლაპარაკება შესაბამის უცხოურ კომპანიებთან და უახლოეს მომავალში საწარმო აღიჭურვება ინსტრუმენტული მონიტორინგის სისტემით. კომპანიის წარმომადგენლის განმარტებით საწარმოში დასაქმებული ადამიანების რაოდენობა დაზუსტდება გზმ-ის ანგარიშში, ხოლო მათი უსაფრთხოების მიზნით გათვალისწინებულია სპეციალური ტანსაცმელი და დამცავი საშუალებები. ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, პროექტთან დაკავშირებით წერილობითი შენიშვნები არ ყოფილა წარმოდგენილი.

სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია. ჩატარებული კვლევითი სამუშაოების შედეგად, მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზმ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და

შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედების სახეები.

**გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი**

1. გზშ-ის ანგარიში უნდა მოიცავდეს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. გზშ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;
- 3.1. გზშ ანგარიში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ;
4. გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:
  - პროექტის (ფეროშენადნობთა საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების) საჭიროების დასაბუთება;
  - საწარმოში არსებული (მიმდინარე) საქმიანობის დეტალური აღწერა;
  - დაგეგმილი ცვლილებების დეტალური აღწერა და დაგეგმილი საქმიანობების დეტალური ტექნოლოგიური სქემები;
  - საპროექტო ტერიტორიიდან დაზუსტებული მანძილი უახლოეს საცხოვრებელ სახლამდე, დასახლებამდე (სოფელი, ქალაქი) და ზედაპირული წყლის ობიექტამდე, მსგავსი პროფილის საწარმომდე;
  - ინფორმაცია 500 მეტრის რადიუსის საზღვრებში არსებული ნებისმიერი ტიპის საწარმოს და წარმოების შესახებ მანძილების მითითებით;
  - პროექტის ალტერნატიული ვარიანტები კერძოდ, ტერიტორიის ალტერნატიული ვარიანტები, ტექნოლოგიური ალტერნატივები და შერჩეული ალტერნატივის (ტერიტორია, ტექნოლოგია) დასაბუთება გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით, განსაკუთრებით ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების კუთხით;
  - საწარმოს ტექნოლოგიური სქემა (არსებული და დაგეგმილი, შესაბამისი აღნიშვნებით, ფოტო მასალით);
  - საწარმოს არსებული და დაგეგმილი ინფრასტრუქტურული ობიექტების, დანადგარებისა და ტექნოლოგიური მოწყობილობების, მათ შორის, არსებული და მოსაწყობი ღუმელების ტიპისა და ტექნიკური მახასიათებლების დეტალური აღწერა, შესაბამისი სქემებით და საპასპორტო მონაცემებით;
  - როგორც არსებული, ისე დაგეგმილი მტვერდამჭერი სისტემის შესახებ დეტალური ინფორმაცია.
  - საწარმოს განთავსების ტერიტორიის GPS კოორდინატები Shp ფაილებთან ერთად;
  - საწარმოს ძირითადი ფიზიკური მახასიათებლები (მასშტაბი, წარმადობა);
  - ინფორმაცია წარმოებული პროდუქციის (ფეროშენადნობების, თუჯისა და ფოლადის სხმულების და აგლომერატის) ოდენობის შესახებ;

- ფეროშენადნობების საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების შეცვლისა და დამატებითი ტექნოლოგიური ხაზის (აგლომერაციის საწარმოს და ინდუქციური ღუმელების) მოწყობის სამუშაოების დეტალური აღწერა;
- საწარმოო ტერიტორიის გარემოს არსებული მდგომარეობის აღწერა;
- ნედლეულის და პროდუქციის მიღების და დასაწყობების პირობების მათ შორის მოედნების აღწერა და ნედლეულის მიღების სიხშირე;
- ინფორმაცია აგლომერაციის საწარმოსა და ფოლადისა და თუჯის სხმულების წარმოებაში გამოყენებული თითოეული სახის ნედლეულის მომარაგების (საიდან ხდება შემოტანა) შესახებ. დეტალური ინფორმაცია ნედლეულის შემოტანის და პროდუქციის გატანის (სიხშირის) შესახებ, შესაბამისი მარშრუტის მითითებით, ამასთან გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იქნეს ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირების გეგმა-გრაფიკი და სქემა, და აღნიშნულთან დაკავშირებით მუნიციპალიტეტთან კომუნიკაციის ამსახველი ინფორმაცია/დოკუმენტაცია;
- წარმოდგენილი უნდა იყოს ნედლეულისა და პროდუქციის ტრანსპორტირების შედეგად გარემოს შესაძლო დაზინძურების და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ დეტალური ინფორმაცია და ღამის საათებში (ნედლეულისა და პროდუქციის შემოზიდვა/გაზიდვის) გადაადგილების აკრძალვის საკითხები;
- ობიექტზე დასაქმებული ადამიანების რაოდენობა, მათ შორის ადგილობრივ დასაქმებულთა ხვედრითი წილი და სამუშაო გრაფიკი;
- ხანძარსაწინააღმდეგო ღონისძიებების დეტალური აღწერა;
- წყალმომარაგების შესახებ დეტალური ინფორმაცია (რაოდენობა, ტექნიკური გადაწყვეტა, სასმელ-სამეურნეო, საწარმოო და სხვა);
- ობიექტზე გამაგრებული წყლების ავზების მოცულობა, პარამეტრები და განთავსების ადგილები (გენ-გეგმაზე მითითებით);
- ქარხანაში წარმოქმნილი სამეურნეო-ფეკალური და სანიღვრე წყლების მართვის საკითხები. სანიაღვრე წყლებისთვის გათვალისწინებული სისტემის აღწერა და პარამეტრები საპროექტო ტერიტორიაზე და ტექნოლოგიურ უბნებზე, მათ შორის წიდის განთავსებისა და ჯართის მიღების/დამუშავების უბნებზე, წარმოქმნილი სანიაღვრე წყლების მართვის შესახებ დეტალური ინფორმაცია (შესაბამისი სქემატური ნახაზების მითითებით);
- ინფორმაცია საპროექტო ტერიტორიაზე გაბატონებული ქარების მიმართულების შესახებ;
- საწარმოს ფუნქციონირების დროს შესაძლო ავარიული სიტუაციების აღწერა და მათი მართვის დეტალური გეგმა;
- საწარმოს გენერალური გეგმა შესაბამისი ექსპლიკაციით;
- საწარმოს ტერიტორიის სიტუაციური სქემა (შესაბამისი აღნიშვნებით, ფოტო მასალა).

**გზმ-ის ანგარიშში მოცემული უნდა იყოს „ნარჩენების მართვის კოდექსის“ 25-ე მუხლით გათვალისწინებული ინფორმაცია, კერძოდ:**

- საწარმოში დასამუშავებლად მიღებული ნარჩენების კოდები და დასახელებები („სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით ნარჩენების ნუსხის განსაზღვრისა და კლასიფიკაციის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის N426 დადგენილების მოთხოვნების შესაბამისად);
- დასამუშავებელი ნარჩენების რაოდენობა და წარმოშობა;

- ნარჩენების დამუშავების აღდგენის/განთავსების ოპერაციების კოდეზი და აღწერილობა, „ნარჩენების მართვის კოდექსის“ I /II დანართის შესაბამისად;
- დეტალური ინფორმაცია, საწარმოს (კირქვისა (ფილერი) და კლინკერის დაფქვის წისქვილი) დემონტაჟის, მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე წარმოქმნილი ნარჩენების, მათ შორის წიდის მართვის შემდგომი საკითხები, ნარჩენების მართვის კოდექსისა და მისგან გამომდინარე კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტებით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად.

**5. გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედების შეჯამება, მათ შორის:**

- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებისა და ექსპლუატაციის პერიოდისთვის, გაფრქვევის წყაროები, გაფრქვეული მავნე ნივთიერებების სახეობა და რაოდენობა, გაბნევის ანგარიში (ახლომდებარე საწარმოებთან კუმულაციური ზემოქმედების გათვალისწინებით), ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებების დეტალური გეგმა; საპროექტო მტვერდამჭერი სისტემის საპასპორტო მონაცემები და მისი ეფექტურობის დამადასტურებელი დეტალური მონაცემები;
- გაფრქვევის ყველა წყარო დატანილი უნდა იყოს გენგეგმაზე;
- ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების პროექტი;
- „დაბინძურების სტაციონარული წყაროებიდან მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევის თვითმონიტორინგის და ანგარიშგების წარმოების ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის №413 დადგენილების შესაბამისად, გაფრქვევის წყაროებზე მავნე ნივთიერებათა ორგანიზებული გაფრქვევის ფაქტობრივი რაოდენობის ატი ინსტრუმენტული მონიტორინგის სისტემის დანერგვის და შესაბამისი ინფრასტრუქტურის მოწყობის საკითხები;
- ზემოქმედება ნიადაგზე და შესაძლო დაბინძურება, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ხმაურის გავრცელება და მოსალოდნელი ზემოქმედება, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებებით;
- ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე და შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება;
- ნარჩენების მართვის გეგმა, ნარჩენების წარმოქმნით მოსალოდნელი ზემოქმედება;
- საწარმოს ექსპლუატაციის და ნედლეულის/პროდუქციის შემოტანის-გატანის ეტაპზე განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ დეტალური ინფორმაცია; შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა;
- ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკებზე ცემენტის საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე, შესაბამისი კონკრეტული შემარბილებელი ღონისძიებებით;
- შესაძლო ზემოქმედება ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე;
- კუმულაციური ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება 500 მეტრიან რადიუსში არსებული ობიექტების გათვალისწინებით და ზემოქმედების შეფასება გარემოს



თითოეული კომპონენტისთვის (განსაკუთრებით ატმოსფერულ ჰაერზე ზემოქმედების, ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირებისა და ხმაურის კუთხით), შესაბამისი დეტალური შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით შესაბამისი დეტალური შემარბილებელი ღონისძიებების განსაზღვრა, მათ შორის, ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევის შემცირების კუთხით საუკეთესო ალტერნატივების დეტალური დასაბუთებით;

- საწარმოსა და მიმდებარე ტერიტორიის მორწყვის გეგმა-გრაფიკი;
- შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა-გრაფიკი;
- გზშ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;
- გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებისა და ექსპლუატაციის პერიოდისთვის, სადაც ასევე ატმოსფერულ ჰაერში ემისიების და ხმაურის გავრცელების მინიმიზაციის მიზნით ყურადღება გამახვილდება ატმოსფერული ჰაერის და ხმაურის ინსტრუმენტულ მონიტორინგზე, საკონტროლო წერტილების (საწარმოს ტერიტორიაზე, უახლოეს დასახლებულ მოსახლესთან), მონიტორინგის სიხშირის, მეთოდის და წერტილების მითითებით;
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და წარმოდგენილი მოსაზრებების და შენიშვნების შეფასება;

➤ სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, “ფეროშენადნობებისა და ფოლადის სადნობ ღუმელებში წარმოქმნილი წიდა დროებით დასაწყობდება საწარმოს ტერიტორიაზე და შემდგომ მათი რეალიზაცია განხორციელდება როგორც ინერტული შემავსებლები, როგორც ბლოკების წარმოებისათვის, ასევე საგზაო გზების მშენებლობისათვის”. ვინაიდან წიდა წარმოადგენს საწარმოო ნარჩენს გზშ-ის ანგარიშში დეტალურად უნდა იყოს წარმოდგენილი წიდას მართვის საკითხები კერძოდ, წარმოქმნილი წიდას რაოდენობის, დროებითი დასაწყობების ადგილის, დასაწყობების პირობებისა და შემდგომი მართვის კონკრეტული ღონისძიებების დეტალური აღწერა;

➤ სკოპინგის ანგარიშში აღნიშნულია, რომ საწარმოო ტერიტორიიდან წარმოქმნილი სანიაღვრე წყლების დაბინძურების რისკი შეწონილი ნაწილაკებით არ არსებობს, რადგან საწარმოო პროცესი მიმდინარეობს ზემოდან დახურულ შენობაში, თუმცა ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე საპროექტო ტერიტორიის ადგილზე დათვალიერების შედეგად გამოვლინდა საწარმოს გარე პერიმეტრის მტვრის ნაწილაკებით დაბინძურების ფაქტი, შესაბამისად გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს, სანიაღვრე წყლების მართვის შესახებ დეტალური ინფორმაცია, ასევე შესაბამისი პრევენციული და შემარბილებელი ღონისძიებები.

➤ სკოპინგის ანგარიშის თანახმად აგლომერაციისას წარმოქმნილი აირმტვერნარევის გაწმენდისათვის გათვალისწინებულია სკრუბერი (სველი მტვერდაჭერა), რომელიც გადმოტანილი იქნება ფეროშენადნობების ღუმელებში არსებული გამწმენდი სისტემიდან (მეორე საფეხური). გზშ-ის ანგარიშში დაზუსტებას საჭიროებს აგლომერაციის საწარმოში დაგეგმილი სკრუბერის

ეფექტურობა, საპასპორტო მონაცემები, ტექნიკური პარამეტრებისა და ეფექტურობის შესახებ შესაბამისი დამადასტურებელი დეტალური მონაცემები.

- გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იქნეს დეტალური ინფორმაცია 2019 წლის 15 ივლისის N2-663 ბრძანებით გაცემული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით განსაზღვრული პირობების შესრულების მდგომარეობის შესახებ და პირობების ანალიზი, ასევე მოთხოვნა (ასეთის საჭიროების შემთხვევაში) გაცემული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების (ბრძანება N2-663) ძალადაკარგულად გამოცხადების შესახებ;

**გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული საკითხების შესაბამისად (ერთიანი ცხრილის სახით).**

#### **დასკვნითი ნაწილი:**

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით შპს „ფერო ელოს ფროდაქშენის“ მიერ ფეროშენადნობების საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებაზე და საწარმოში დამატებითი ტექნოლოგიური ხაზის (აგლომერაციის საწარმოს და ინდუქციური ღუმელების) მოწყობასა და ექსპლუატაციაზე სავალდებულოა გზმ-ის ანგარიში მომზადდეს წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.